

AMORS FALSOS

I

Alta sabiduría proposa avuy l' Iglesia Santa com Evangeli, aquelles derreras paraulas que va dir Cristo á sos amats deixebles en la nit de la Cena. «Sí algú vol demostrá que m' estima que comens per cumplir exactament els meus preceptes» Ab aquests termes mos dona el Bon Jesús la señal més clara y més exacte per distingir el vertader amor de Deu, del fals. Avuy l' Iglesia nos commemora aquella maravellosa baixada del Esperit Sant sobre el sagrat Collegi Apostòlich en forma de llengos de foch per mèdi del cual se encengué dins elscors dels homos la caridat de Deu. Importava pues que en el meteix día mos donás aquesta contraseña, que el Salvador indicá Apostols, perque coneguéssem lo qu' es vertader amor de Deu es amor fals.

II

L' amor es la gran máquina que tot heu mdu. Sense Ell no viurían els cors; pero, si l' amor vertader es lo que més abunda, abunda també desgraciadament l' amor fals. Estám en lo sigle de la falsedat y de la mentida. La falsificació en tots els rams y en tots els llochs está á l' orde del día. Si menjám pá no sabém si es pá; si bevém vi, no podém assegurá que heu siga. Fins s' ha arribat á falsificar l' honradès, la riquesa, y el patriotisme. La gran ciència del nostro temps es la de la falsificació, la de sebre doná figas per llanternas enlluernat als *illustrats* fills del sigle de los llums.

L' amor que es el gran element de la vida ha estat objecte de las grans falsificacions. L' amor del cor es l' or vertader; de la llengo es la moneda falsa del amor.

Diu aquell polítich ó homo d' Estat, que fería cualsevol sacrifici per s' amada pátria, que las seuas desgracias y desastres amargan son cor, que daría sanch de ses venes per defensarla. ¡Ay, cuanta falsedat! Examináu las seuas obras y notáu els seus passos, y venreu que dins sa consciència sols hi té un altar axecat al propi egoisme, sacrificantlí vidas y haciéndas; y lo que es pitjór, ánimas nobilísimas á milenars.

Diu, aquell bergantell fogós, á n' aquella jove embedalida: «Tu ests la vida de la meua vida; jo te jur un amor

etèrn; jamay se borrará la teua bella imatge de las telas del meu còr» ¡Cuanta farsa!

El cor humá, inconstant y variable, avuy odía lo que ahí estimava. Cuantas ilusions, aquellas jovenetas; veuen desfersè com una boira, quedant son coret enmortallat ab lo nigul del més negre desengany!

Però la falsedat més deplorable sens dupte es la del amor de Deu. Molts son els qui dihen que estiman á Deu y no fan cas ningún dels manements de la seua Lley santa. Molts son els qui volen passá per catòlics, y tal vegada no s' empagahirán de dá mostrás públicas de catolicisme, pero si miráu la seua vida privada y las seuas obras, veureu que no es tot òr lo que llueix, sinó que heyá molta moneda falsa, y se trepitjan criminalment els mes sagrats preceptes. Mos diu Cristo que las provas ab que hem d' acreditá el nostro amor á Deu han de ser las nostras bonas obras, y l' exacte observáncia dels; preceptes seus, y que axí com p' els fruits podém coneixe els arbres, axí per las obras podém coneixe l' amor.

Preniuvós, lectors, el pols cadascún á sí mateix, aplicauvós aquesta regla infallible y sabreu de veras si estimáu ó nó al vostro Deu.

El Divino Esperit, que avuy baixá á la terra per encendrerlá ab son puríssim amor, encenga els nostros cors purificantlós completament de l' escòria de las passadas culpas.

FRA PERE.

PATRÓ DE LA SETMANA

Día 30.—Sant Fernando rey de España.

Fernando III, fill d' Alfonso IX., nat l' any 1200, obtengué la corona de Castella als 17 anys per, renuncia de sa mare D. Berenguela; seguint son consell se casá ab D.ª Beatriu filla del emperador d' Alemauia, y, enviudat, ab D.ª Juana filla del comte de Poitiers. Apaciguades las escaramusses de Castella, procurá fer lo benestar dels seus vasalls, publicant un perdó general á tots aquells que l' havían ofés, y manantlos que fessen lo metex. Posá de governants als pobles, aquellas personas més aptes y honrades y encarregá als tribunals, que fessen

Justicia y atenguesseu d' un modo especial las causas dels pobres. La seua prudencia era molt superior als seus anys, perque suplía ab l' oració lo que mancava á s' experiència. Els seus dijunis eran contínuos, ses penitències rigurosas y la frecuencia dels Sacraments extraordinaria, d' aquest modo obtengué i' auxili del cel en tots els seus negocis y qu' els seus vassalls l' estimassen com á pare y l' obehissen com á rey. Aprofitant donchs sa bona disposició fé la guerra als moros qu' ocupavan gran part d' España, no propiament ab la curolla d' extendre els seus dominis, sinó amb la de dilatá la Relligió cristiana. Y de tal manera benehí el cel las seuas empresas, que prengué als mahometants Còrdoba, Múrcia, Jaen y Sevilla, y fins lográ que li pagassen tribut els reines de Valencia y Granada. Era cosin-germá de Sant Lluís rey de França y vá ser com éll sant, y com á polítich tal vegada més eminent. Ell dictá lleys sávies com el rey de França; ell humillá als grans que tiranisaven als petits; ell netetjá als seus reines de bandetjats y gent perduda; ell fundá el gran Consell de Castella, recopilá en un sol còdich las lleys dels seus antecessors y doná un nou rumbo á l' España. Se distingí moltíssim per sa devoció á María Santíssima, pues en las seuas empresas sempre duya s' imatge tributantli els honors de Capitana General del seu exercit. Clement X lo canonisá l' any 1617; y lo seu cós se conserva incorrupte dins un hermos sepulcre á la catedral de Sevilla. **MOSEN GASPÀR.**

¡AVANTI!

Pro Pátria. (*)

Per Deu y per la Pátria
Los fills indòmits
De Pelayo se llansan
Al mar atònit.
¡Avant tropa española,
Masóns á batre!
Que la Verge María
Es nostra Mare.

Per Deu y per la Pátria
Ja 'ls nostros barcos
Els pabellóns de guerra
Alsan en l' ayre.
¡Avant, tropa española,
Forsa y coratje!
Que la Verge María
Hem invocada.

Per Deu y per la Pátria
Sobre les ones
Ja l' es cut de Castella
Brillant s' engronsa.
¡Avant tropa española,
Valenta escuadra!
Que t' en dus á la Verge
Per Capitana.

Per Deu y per la Pátria
Los llèals nostros
Responen á l' infàmia
Dels grans piratas.
¡Avant tropa española,
Del dos de Maig!
Que la Verge María
Vencé en Lepant.

Per Deu y per la Pátria
Res mos detura;
Tresòrs y sanch y vida
Donam totduna.
¡Avant tropa española!
¡Oh, Verge excèlsa,
Siau del vostro poble
Guía y defènsa!

F.

(*) Lliure traducció de la publicada en *El Ancora* per R. E.

SÓLEA D' AIRE

¡Voldría q' un Sant me digués perque som tan desgraciada! Pareix qu' el dimòni sempre hey juga de capoll dins ca-meua y... no sé perque aquest *personatge* s' ha de aficá ab noltros. ¡D.ª Felicidad, vostè ja hu veu...! ¡Noltros, milló diré, jo pas la *corona* molts de dies; jo vatx á missa á voltes quatre pichs en sa setmana; vostè me troba qualque vegada á ses Corant-Hores; á la *Sanch* cada horabaixa; á Sant Francisco de Paula no hi falt á ferhí s' estació tots els divèns del añ; jo som devota de la *Beata*; á Sant Ramón Nonat li rés un *pare-nostro* cada vespre desde que som casada; jo tench *reliquies* de casi tota la cort celestial: *una sabata de Adam, una peladura de sa fruita prohibida que menjá Eva, una brilla d' es cavall de Sint Pau.*

—¿Y una ploma de Sant Miquèl Arcangel?

—Com á de Sant Miquèl, no hu crech; però una *fotografia* de Sant Gabrièl qui talment pareix que parla, tench á n' es capsal des llit.... lo més *mona* que sa puga figurá: tot hom que la veu en queda encantat. Es un *garrotipio* que es *meu* me regalá cuant mos casarem. En aquell temps ses *fotografias* se nomenaven *garrotipios*.

Y ja hu veu, D.ª Felicidad, ¡tant bona com som y... tant desgraciada!

—Es innegable que vostè es molt *ximpla*... Sòls Deu sab qui es bõ en aquest mon.

—¿Per lo vist, vostè me te per *una cualquiera*? ¡Un fregay dech essè ó cosa pitjor!

—No seré jo, ab ses meuas apreciacions, sa qu' haja de di lo qu' es la Señora *Portafum*. Vostè y tothom sab que á ca-seua *han bufat á n' es brou*, donantsè *pisto* y *llustre* de *personas de qui fa fé*.

Vostè, *carruatje*; vostè, *cambrera*, *cuinera*, *dida* per tots ets infants; á la casa porien passá ab una criada de mala mort, y en tenían cinch de *bona vida*; vostès han duit un *señoriu* extremat; y ara vostè se lamenta dins sa misèria, cuant fa un añ que no sabia si hey havia pobres en el mon. Es cristianisme de vostè es un cristianisme bort; ó á la moderna: molta apariència y.... buit com... vostè mateixa.

—¡Vostè, D.ª Clara, m' insulta!

—No señora: li dich ses veritats. Me diga ¿ha lletat cap dels seus infants?

—Ni des meus ni de fõra casa. Creu que jo me conservás tan bõna *moss* i si...

—Aquí te, *Sra. Portafum*, una de ses primeras rèls de sa falsedat des seu catolicisme. Ab una rüa més ó manco á sa cara, sería vostè estimada de sos fills, perque ab ells hauría vostè completat sa gran obra de la maternitat. No jemegui avuy si es trossos de ses seuas entrañes no son trossos des seu cõr... ¡vostè los negá s' aliment des seu pit!

—¡Axò son beneitures, D.ª Clara!

—¿Beneitura també dirá que es aquesta mala educació que vostè ha fomentat, enseñant á sos fills que la *tractin* de *tu*, donantlos á comprende que ells y vostè son iguals?

—Tir, D.ª Clara, es un *servilisme* de l' añ *pruè* que es sigle denõu ha cuidat de fer desapareix! ¡Es una de

antes conquestes modernes *apeá* tractaments entre ets inferiors y superiors!

—¿No sé perquè avuy, que no tenen vostès ahont caure mòrts, sense un cèntim per fé cantá un cego, y... carregats de deutes, encara s' *inflan*, cuant sa servitut, que trabaya y no cobra, los dona un *toch* de *vossamercé*?

—¿Sa servitut es sa servitut! ¡Hey ha trenques de sa servitut á n' es nostros fiys!

—Comprenc que no es tot u; però cuant....

—No s' esfòrsi, D.ª Clara; sa familia *Portafum* ho du d' antich educá per *medis persuassius*: ses escorretjades les ha duites sempre es cotxé.

—Segons es principis que vostès sustentan, trob que una singlada demunt es costellam d' una mula es un *contrasentit*. ¿Perquè es cotxé antes qu' *ablaní es cuiro* á na *fumada* ó á na *rotja*, no los fa un *discurs* dins s' establa, antes de juñirles á n' es cotxo?

—¿Vostè está molt petnatjadora D.ª Clara!

—¿No s' enfadi! l' hey diré sense ofendrerlá. ¿Què fé vostè cuant es seu señó li juga demunt una carta s' última albaca d' òr que vostè tenia?

—Vatx plorá molt.

—¿Quina determinació sèria prengué Vostè cuant na *Torbí*, sa seua fía major, *tocá el dos* ab aquell *cap verjo*?

—De pena casi vatx aná á *Son Tril-lo*.

—¿Què fa cuant en Leandro va de *casseres*, sense ofici ni benefici, retirantsé á *laudates* es dies que se retira?

—Derram un riu de llágrimes.

—¿Que diu á na Gumersinda cuant tot lo sant día fa felets á n' es balcò ó se treu la vista amb ses novel·las inmorals?

—Trob que no fa mal, y no li dig res. ¡Elles també s' han de distreure, pobres atlotes!

—¿Vaja una *distracció mes edificant*! Y des seu fill Honorio que fa vuit anys qu' havia de acabá es bàtxillé, y encara no ha sortit des primer añ ¿que me diu?

—¿Foy! ¡es tan delicat s' atlot!

—No hu es tant com vostè creu.... ¡els vicis li *fan du es ca magre*! Y d' en Perico qui tot lo día está encamellat demunt sa bicicleta y deü á s' escola quatre mensualidats ¿que diu?

¿Vehèm si tampoch porán fé *exercissis higiènichs*?

—Y de que es seu Señó no vaji á missa may, ni de que els seus fills mascles no *surtin de la parròquia* ¿què me conta?

—¿Jesus, Sanch preciosa!

—¿Vostè tot ho arregla *invocant* la *Sanch*! ¿Quin es es cuidado que té vostè á ses criades cuant després d' encesa de llums *cercan caragols* per dins s' entrada? ¿No sab vostè que ses mares de aquestes atlotes descansan, al confiarleshí, amb que Vostè há d' essé per ellas una bona mare? ¿Pensa vostè en que el día de lá seua mòrt li valrán á vostè ses *rellíquies d' Adam* ó sa *fotografia de Sant Gabrièl Arcangel*? Llavòrs tendrà que doná conte y rahó de lo seu (qu' es molt) y de lo de....

—Tenga la bondat, D.ª Clara, de no apurar més el meu esperit. ¡Sa meua situació es violentíssima! M' he vista rodetjada de tots els plers de la vida: s' homo era, de bò, un *tatá*; á cameua no hi faltaren may mil duros per tirá, y tot marxava en popa! però sa truita se girá:

es meu señó se fé *polítich* y val t' aquit alluñat de mí: d' ets infants y d' ets seus propis interessos. Es malahit joch ha ajudat á que tot fés *pavora*; ets infants han tornat grans, y.... están carregats de vicis; y jo apurada del tot perque no sé ahont m' haja de jirá per trobá sort y ventura. Ara que som una desgraciada, tothom m' ha prês avorriment; ningú me pot veure ¡fas nosa per hontsavuya vaja! De mon espòs y des fills majors no esperes....; y des petits qu' era d' ahont havia d' havé consòl, no reb sinó ingratus, desprècis, males contestacions, desobediencies, y qualque cosa més.

—Vertaderament: molt desgraciada es vostè, D.ª Felicitat; però vostè s' hi ha ajudada á fershí.

—¿Perquè, ffa meua?

—Perque totes aquestes *teories modernes*, tocants á educació, son *pura solfa d' aire*: molta melodia, molt de regalo á s' orea; però les mancan ses notes gráficas y d' expressió tan frequents en so *cant pla*. Mentres no tornem á 'n aquell temps en què es pares educaven segons ses máximes de lo Esperit Sant.... *blat de l' añ tretse*.

—D.ª Clara ¡jo no sé com ferhó! ¡Dins breus días ets acreadors s' en durán es piano!

—Encara, D.ª Felicitat, la cosa prendia altre rumbo si vostè volgués desprendersé d' aquella cloveya del *fruit prohibit* que, segons rallen males llengos, vostè guarda dins el seu *rellicari*.

—¿Sanch preciosa! ¡Verge del Carmel!

BRAULIO.

CRONICÓ DEL MES DE MAIG.

Día 16.—L' Ajuntament de Palma s' enterá de la R. O. que l' autorisava per menllevar 50 mil duros á fi d' atendre á gastos de guerra. (Però els *pagarés* per obtenirlos, no trobaven garantías abastament ni entre els meteixos correlligionaris del partit donominant; lo cual, els diaris atribuhían á poca confiansa en s' Administració municipal). En la metexa *sessió* se presentá el pla d' *ensanche* de Palma, que cap Facultatíu competent extèrn de *La Casa*, s' havia prês es trabay de judicar; y lo dexaren exposat al públich á efectes de reclamacions.

—A Manacor se feren festes y se destexinaren per obsequiar á les tropas de la columna volant que vá á les ordes del General Barraquer. El vespre hey hagué ball y tot.—Per iniciativa de dit Señor se fé una funció de rogativa, á la parròquia.—Axò ja diu més amb les circunstancias que correm.

Día 17.—Els donatius per la *Cuyna Econòmica* de Palma, ingressats en la Depositaria del Ajuntament pujaven á 4.225 pesetas. (*L' Almudayna de día 18.*)

—Per Manacor, Sineu y San Juan, hey plogué fort, desberetant el batre.

Día 18.—L' Ajuntament de Palma seguía repartint els 500 *bonos* diaris de racció á sa *Cuyna Econòmica*.

Día 19.—Sobre Palma, á mitjan decapvespre, s' hi desfé una turbonada de vent, trons, y calàbruix. També arribá per la major part de l' illa.

—Arribá la noticia del camví de *membres* del Ministeri, dexanthi el meteix Cap per president del Govern. (¡Deu los do acèrt, y lliberi á España de sa Masconeria!)

—Pegá un llamp al campanar de la iglesia d' Alaró, y tirá baix sa creu. No hey hagué desgrácias.

Día 20.—Lo recaudat per la Suscricció Nacional pujava 13.167'35 pessetas; y per la Cuyna Econòmica dos mil 382'75 pessetas. (*L' Ultima Hora*)

—Arribá á Felanitx procedent de Manacor, la tropa que trescá l' illa, y fou obsequiada amb refreschs y balls.

Día 21.—Morí el lloretjat poeta Mestre Tomás Forteza (a. c. s.)

—Se sabé que el Rd. Sr. D. Bartomeu Molinas, Catedràtic del Seminari, havia merescut el Benefici del Concordat vacant per mort del Sr. Cladera. (s. e. h. b.)

Día 22.—En el Collegi del *Germans Ligoristas*, se repartiren solemnement els premis als alumnos de les *Escolas nocturnas gratuitas de Sant Jusep*, establidas dins Palma. Los regalaren, estampas, medallas, camias y mocadors. (*El Ancora, de dia 24.*)

Día 23.—En sessió ordinaria celebrada per l' Ajuntament de Palma, el regidor Sr. Mulet, proposá al Sr. Alcalde s' interessás á fi de que les 50 mil pessetas donadas per la Suscricció nacional, al Govern, se invertissen en obras de fortificació á Mallorca; y s' acordá demanarhó

El regidor Sr. Mayol, se interessá molt en lo mal resultat que donan las canonadas de ferro conductores de aygos potables, desde la Reconada de Sta. Margalida fins á Plassa, á causa de les incrustacions terrosas que dins pòchs anys les obstrueixen. (Gran cosa sería que s' aygo entrás neta dins ciutat, y ¡paga poble!)

Día 24.—En sessió d' avuy, la Diputació Provincial, acordá demanar al Govern, que les 75 mil pessetes oferides per la Suscricció Nacional, se invertescan en obres de defensa de la nostra illa. (A poch á poch mos ferem mallorquinistes.)

—Quedava suspès l' embarch del mossos del *cupo* del 97, destinantlos á fer el servici en el nostro Regional. Moltes familias de Mallorca en donan gracies á Deu, y als qui han procurat lograrhó.

—Un cá de bou *alloure y sense morral*, vá mossegá fort fèrm á un atlot enmitj des carré.

(*La Almudayna, del 25.*)

—Si l' Alcaldía de Palma tengués conexament de las denúncias que MALLORCA li fá sovint, y tengués mèdis (no coartats per *la política*, de fèr cumplir les Ordenances Municipals..... la nostra ciutat no sería teatro de tans d' abusos, escándols y desgrácias.

◇ F. ◇

D. Tomás Forteza, Professor d' Enseñanza Superior, Mestre en Gay Saber, Secretari de la Junta provincial d' Instrucció pública, Catòlich honradíssim, confortat amb l' Aliment dels viatgers que partexen á la Eternidat, dexá aquest mon día 21 del corrent. Deu nostro Señor l' haja acullit en la Santa Gloria.

MALLORCA, du d'òl per s' ausència, pues cualquier pich s' honrava ab sa colaboració: y la nostra llengua plora sa pèrdua, pues d' ell esperava la *Gramática mallorquina*; que, después de molts d' anys de trabay, tenía á punt d' acabar. ¡Un amic y un Mestre manco!

Per honrar sa memoria voldriam transcriure ses millors composicions líriques, però ja las darán á coneixe els seus biógrafos; cualquier día transcriurém la que dedicá al nostro Director, fá 25 anys, notable per ser tal vegada l' única d' estil satírich original seua, y poch coneguda. Els homos de bé que pensan y s' expressan axí com éll.... com éll sufren el maquiavelisme dels dolents, y tal vegada els disguts interiors ajudan á acursar sa vida. Respetem la voluntat de Deu que sempre está sobre la dels homos; y Ell consoli á la família que li sobreviu.

RECLAMS.

Señors Carters d' Inca, de Valldemosa y de Seuva:

A Lluch fa quatre setmanas que no hey arriba MALLORCA. ¡No voldriam haver d' estampar el noms dels qui mancan al setè Manament!

D. Pedro Bofill, ha tengut instalat y alimentat, per llimosna, tot aqueix més de Maig una *aparato* productor de *Gas acetileno*, dins es nitxo de la Mare de Deu de la Mercè, que cada vespre aparexia maravellosament il-luminada, amb molt bon efecte, durant la funció del Més de María.

Axí ha demostrat les bones condicions de dit aparato, que á proporció costa molt poch y fá bona claró sens perill de explosions.

Nou compañ.—Hem rebut, cop ensech, el N.º 1 de *La Esperanza*, revista catòlica semanal ilustrada, ab lo lema: *confortamini et estote robusti, et praeliate praelia Domini*. Du l' Evangèli del Comú de Santes no Verges ni mártirs, y la vida d' un Sant de la setmana, escrits en castellá, entre mitj d' altres trabays, y sembla que será *bilingüe*, com MALLORCA. Les firmas que pareixen de sa Redacció y la de son Director D. Miquel Torres y Pallicer son garantía de l' ortodòxia del flamant guerrer literari que *viene á luchar contra sus enemigos mortales*, (ó sía, contra l' herèlich lliberalisme catòlich que noltros també malevetjam batre), y *contra la inmundicia de los que hacen gala de ser católicos á secas y rebosan perversidad, no queriendo la política de principios tal cual ha de ser la de La Esperanza; á quienes dirigirá sus tiros y echará del número de sus suscritores....*

Mos dam l' enhora-bona per l' aparició del nou atleta, y li desitjam molts d' anys de vida per realisar tan ben intencionats propositos, en favor de la pau y concòrdia entre els feèls cristians Catòlics mallorquins, conforme aconseyá y mana Lleó XIII únich Doctor y Pastor de l' Iglesia amb autoritat y ciència á ne qui tots devem respetar y obehir, mediant sos lligitims Llochs-dinents Diocessans.

El nostro Setmanari concedeix gustosament el camvi demanat, oferint á *La jove Esperanza* s' humil cooperació en la tasca de propaganda catòlica popular, mentres segueix son caminoy tira, tira, com fins ara alluñat de la política, y á l' ombra del gonfaló de la Santa Creu, (ab la Divisa: *Patria, Fè, Trabay y Virtut*) que dexá portar confiadament al nostro amic Sr. Torres durant la primera època de sa existència periòdística.

Dita nova Revista, de 16 paginetas, no més costará 40 cèntims de pesseta mensuals.

Deu fassi que (sense fregarnos els colsos) se multipliquin els caritatius escampadors de la sana Doctrina, y els bons axarmadors de la mala herba dins la nostra ben volguda *Roqueta*; ¡Feyna hey ha per tots per més que en vengan!

LA REDACCIÓN.